

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU KLUBO „MALIBU LOUNGE PALANGA“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2021 m. rugpjūčio 20 d. Nr. (21)SI-1)SP-37
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama – Tarnyba) 2021 m. birželio 7 d. buvo gauta informacija apie tai, kad klubas „Malibu Lounge Palanga“ (toliau – Klubas) socialinio tinklo *Instagram* paskyroje („malibu.palanga“) dalinasi informacija apie siūlomą padavėjo darbą – Klubas dalinasi *Instagram* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ vaizdo įrašu, kuriame skamba žodžiai: „<...> keturių padavėjų berniukų į mūsų barą“. Vaizdo medžiagoje yra užrašas: „Ieškome 4 padavėjų. Dėl darbo rašykite į @malibu.palanga DM“. Taip pat *Instagram* paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ rašoma: „Ieškomi 4 vaikinai, nuo 18 metų, norintys dirbti kartu @malibu.palanga Palangoje! Padavėjų darbas. TIK VAIKINAI! Norintys DM: @malibu.palanga“.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) 2021 m. birželio 14 d. sprendimu Nr. (21)SI-1 pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu Klubo darbo skelbime.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, lygių galimybių kontrolierė 2021 m. birželio 17 d. raštu Nr. (21)SN-1)S-319 kreipėsi į Klubą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar į padavėjų pareigas Klube priimami tik vyrai; jei taip – dėl kokių priežasčių; kuo lytis susijusi su siūlomomis pareigomis; jeigu priimami ne tik vyrai, dėl kokių priežasčių skelbime rašoma, kad ieškoma tik vyrų; ar į siūlomas pareigas Klube kandidatavo ir moterys; jei taip – ar joms buvo sudarytos sąlygos dalyvauti atrankoje; ar darbuotojai į siūlomas padavėjų pareigas Klube jau yra priimti; jei taip – buvo paprašyta nurodyti po 2021 m. birželio 7 d. priimtų darbuotojų skaičių ir lytį; kas ir kieno iniciatyva išplatino tokią informaciją (darbo skelbimą) apie siūlomą padavėjų darbą socialiniame tinkle *Instagram*; kas sieja (kokie santykiai) Klubą ir socialinio tinklo *Instagram* paskyras „(duomenys neskelbtini)“ bei „(duomenys neskelbtini)“ (šių paskyrų naudotojus).

Taip pat paprašyta pateikti kitą su tyrimu susijusią informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2021 m. liepos 8 d. el. paštu buvo gautas Klubo atstovo L. K. el. laiškas, kuriuo buvo atsakoma į Tarnybos pateiktus klausimus.

Klubo atstovas paaiškino, kad į padavėjų pareigas klube priima ir vyrus, ir moteris. Lytis niekuo nėra susijusi su pareigomis. Skelbime buvo nurodyta, kad ieškoma tik vyrų, dėl netikslios darbuotojų komunikacijos – jie pasidalijo įrašais be įmonės administracijos žinios. Klubo atstovas teigė, kad moterys kandidatavo ir joms sąlygos dalyvauti atrankoje buvo sudarytos. Buvo paaiškinta, kad iš viso buvo priimta 27 darbuotojai: 10 moterų ir 17 vyrų. Abu darbo skelbimais pasidalinę asmenys (socialinio tinklo *Instagram* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ bei „(duomenys neskelbtini)“) yra salės darbuotojai.

Klubo atstovas papildomai pažymėjo, kad skelbimais, kuriais pasidalijo darbuotojai, nebuvo minčių diskriminuoti pagal lytį. Skelbimai buvo publikuoti be administracijos žinios. Paprašius pasiaiškinti, kodėl ieškojo „tik vaikinių“, abu darbuotojai teigė, kad jiems pasirodė juokingas jų noras „dirbti su daug gražių berniukų“. Paskutinį įmonės oficialų pasidalintą darbo skelbimą galima rasti čia: <https://www.instagram.com/p/CMEgmJiBUVO/>.

Šio darbo skelbimo tekstas: „Artėjančiam vasaros sezonui ieškome Malibu lounge komandos narių, kurie neventgtų pajuokauti, kurie svetingi ne tik saviem, bet ir visiem kitiem, kurie pasitinka su plačiausia šypsena ir nepaleidžia be gerų atsiminimų ir linksmų potyrių. Ieškome žmonių, kuriem šypsena, paslaugumas, komunikabilumas nėra tai, ko reiktų mokytis. Pozicijos: Barmenų; Padavėjų; Barback'ų, Virėjų; Pagalbinių virtuvėje; Indų plovėjos; DJ; Promo vaikinių ir merginų; Lauksime CV malibu.palanga@gmail.com, prašome prie CV prisegti 2 nuotraukas. Atlygis – derybų klausimas, nuo 3.93€ / val. N-18“ (citos kalba netaisyta).

2021 m. liepos 15 d. L. K. paaiškino, kad Klubą valdantis juridinis asmuo yra MB „Rąžės pramogų projektai“ (toliau – Bendrija).

2021 m. liepos 30 d. Tarnybai buvo pateiktas Bendrijos direktorės V. R. 2021 m. balandžio 1 d. išduotas įgaliojimas, kuriuo L. K. buvo įgaliotas atstovauti Bendrijai santykiuose su fiziniaisiais ir juridiniais asmenimis.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Klubas, socialiniame tinkle *Instagram* publikuodamas darbo skelbimus, kuriuose nurodoma, kad į siūlomas padavėjų pareigas ieškoma tik vyrų, nepažeidė Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeiminę padėtį, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, 3 politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje lyčių lygybei yra skiriamas ypatingas dėmesys.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, 3 tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo

1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Klubo socialinio tinklo *Instagram* paskyroje („malibu.palanga“) buvo dalinamasi informacija apie siūlomą padavėjo darbą – Klubas dalinasi *Instagram* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ vaizdo įrašu, kuriame nurodyta: „<...> keturių padavėjų berniukų į mūsų barą“. Vaizdo medžiagoje įrašyta „Ieškome 4 padavėjų. Dėl darbo rašykite į @malibu.palanga DM“. Taip pat *Instagram* paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ rašoma: „Ieškomi 4 vaikinai, nuo 18 metų, norintys dirbti kartu @malibu.palanga Palangoje! Padavėjų darbas. TIK VAIKINAI! Norintys DM:@malibu.palanga“. Šioje informacijoje, kuri galėtų būti laikoma darbo skelbimu, tiesiogiai nurodoma, kad ieškoma tik vyrų padavėjų pareigoms užimti.

Pažymėtina, kad šie pirmiau minimi skelbimai buvo publikuoti *story* formatu, t. y., skelbimai automatiškai išnyko po 24 valandų nuo publikacijos.

Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatomis, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius

pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėtis, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus).

Klubo atstovas L. K. paaiškino, kad nagrinėjamus darbo skelbimus publikavo du salės darbuotojai be administracijos žinios. Minėti darbuotojai paaiškino, kad jiems atrodė „juokingas jų noras dirbti su daug gražių berniukų“. Taip pat Tarnybai buvo pateikta informacija, kad į siūlomą darbą buvo priimamos ir moterys, iš viso buvo priimti 27 darbuotojai – 10 moterų ir 17 vyrų.

Atkreiptinas dėmesys, kad darbo skelbimai buvo publikuojami ne vien darbuotojų asmeninėse socialinio tinklo *Instagram* paskyrose („*duomenys neskelbtini*“), „*(duomenys neskelbtini)*“), bet, pagal Tarnybos turimą informaciją, „*(duomenys neskelbtini)*“ buvęs vaizdo įrašas buvo perpublikuotas ir Klubo paskyroje „malibu.palanga“. Pabrėžtina, kad tokiu būdu darbo skelbimas buvo skelbiamas taip, tarsi pats Klubas jį publikuotų, ir asmenys, matantys Klubo paskyrą socialiniame tinkle *Instagram*, vienareikšmiškai susidarytų nuomonę, kad būtent Klubas nustatė, jog dirbti padavėjais priimami tik vyrai. Taip yra tiesiogiai teikiama pirmenybė vienai iš lyčių (vyrams), o moterys dėl to patenka į mažiau palankią padėtį, yra atgrasomos kreiptis dėl siūlomo darbo ir yra tiesiogiai diskriminuojamos lyties pagrindu.

Taip pat, atkreiptinas dėmesys į tai, kad paties klubo nurodytame darbo skelbime klubo *Instagram* paskyroje „malibu.palanga“ nurodant pozicijas į kurias ieškoma darbuotojų, visos pozicijos nurodytos vyriška lytimi (lietuvių kalboje laikytina neutralia), išskyrus, įvardinant, kad ieškoma „indų plovėjos“. Remiantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 1999 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. 5(74) „Dėl pareigų, profesijų, mokslo laipsnių ir panašių pavadinimų“, pareigų, profesijų, teisinio statuso, rangų, titulų, mokslo laipsnių ir panašūs pavadinimai apibendrintai turi būti reiškiami vyriškosios giminės daiktavardžiais.

Pabrėžtina, kad remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio 5 punkto nuostatomis moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu laikomi bet kokie veiksmai ar kitoks elgesys, kuriai asmuo diskriminuojamas dėl lyties, išskyrus atvejus, kai atliekamas tam tikras darbas, kurį atlikti gali tik konkrečios lyties asmuo, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų lytis yra būtinas (neišvengiamas) ir lemiantis profesinis reikalavimas, šis traktavimas yra teisėtas ir reikalavimas yra tinkamas (proporcingas).

Nagrinėjamu atveju yra siūlomas padavėjų darbas Klube. Pabrėžtina, jog objektyviai vertinant neįmanoma išvelgti jokių požymių, kad siūlomas pareigas galėtų atlikti tik vyrai, t. y., neįžvelgtina, kad šiuo nagrinėjamu atveju lytis būtų esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas. Pažymėtina, kad Klubo atstovas L. K. nurodė, jog lytis niekaip nėra susijusi su pareigomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnį draustina veika yra pats darbo skelbimo paskelbimas, t. y., nėra būtina, kad dėl darbo skelbimo asmuo

būtų nepriimtas į darbą. Dėl diskriminacinio darbo skelbimo paskelbimo žala (tam tikros lyties asmenų atgrasymas kreiptis dėl siūlomo darbo) atsiranda nuo pat paskelbimo momento, taigi negalima teigti, kad neigiamų pasekmių nagrinėjamu atveju neatsirado.

Konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju Klubas pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatas, t. y., pažeidė moterų ir vyrų lygias teises.

Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju darbo skelbimus (kaip nurodė L. K.) publikavo salės darbuotojai be administracijos žinios. Klubo darbuotojai, nors ir publikavę darbo pasiūlymus (skelbimus) tik savo *Instagram* paskyroje, gali suklaidinti darbo ieškančius asmenis dėl Klubo vykdomos galimai diskriminacinės priėmimo į darbą politikos. Dėl šios priežasties, remiantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatomis, Klubui rekomenduotina tinkamai informuoti savo darbuotojus apie priėmimo į darbą tvarką ir supažindinti su galiojančiomis antidiskriminacinių įstatymų nuostatomis.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti Klubą dėl padaryto moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti Klubą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė